

Volgende fase voor tomatenbedrijf Van den Ende/Van Kleef

'We zijn volop bezig met de voor



Op dit moment wordt bij Van den Ende/Van Kleef hard gewerkt om het vervangende water uit te graven en het perceel voor de volgende fase op de juiste hoogte te brengen.

Bijna een jaar geleden werd aan het Wagenpad in Middenmeer begonnen met het voorbereidende grondwerk voor de bouw van het 30 ha grote tomatenbedrijf Van den Ende/Van Kleef in de Wieringermeer. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de bouw van de kantoren en dan zijn fase 1 en 2 klaar. In het afgelopen jaar beschreef directeur Frank van Kleef in *Onder glas* de voortgang van dit megaproject. In deze laatste bijdrage beschrijft hij de toekomstplannen van het bedrijf.

TEKST EN BEELD: FRANK VAN KLEEF

“

Terugkijkend kunnen we zeggen dat het meeste goed gegaan is. Maar ook hebben we weer een aantal dingen geleerd, die we een volgende keer anders doen. Zo zullen we niet snel weer 30 hectare tegelijk bouwen. Dit legt een te groot beslag op de capaciteit van de betrokken bedrijven. De meeste medewerkers van toeleveranciers vinden het niet erg om een aantal weken “in de kost” te zitten en lange dagen te maken, maar om dit maanden achtereen te doen is een hele opgave.

Te laat en te nat

Door te wachten met de vergunningaanvraag voor de verpakkingshal totdat het bestemmingsplan definitief was vastgesteld, zijn we hiermee gewoon te laat begonnen. Daardoor heeft de aannemer alles uit de kast moeten halen om nog enigszins op tijd klaar te zijn. Los van het feit dat het vervelend is als je jezelf moet behelpen met het verpakken in de eerste

periode, wordt het er niet bepaald goedkoper van als er druk op de planning staat. Er valt niets meer te onderhandelen en je mag al blij zijn als er iemand is die het werk wil maken.

Om het bedrijf heen hebben we grote problemen gehad met de overvloedige regenval in augustus en in de wintermaanden. Het is onmogelijk om goed grondwerk te maken als het zo nat is, maar je wilt vooruit en tegen beter weten in hebben we dan ook de nodige erfverharding aan laten brengen. Naast het gegeven dat daar grote meerkosten aan vast zitten, is het kwalitatief niet zoals we dat graag gewild hadden. Er zal nog het nodige moeten gebeuren om dit op te knappen.

Kater na faillissement bouwer

En dan was er natuurlijk ook nog het faillissement van Greentex. Ondanks de goede beslissing om direct een deal te sluiten met Aad Voorwinden om de kas af te bouwen,

blijven we in dat opzicht toch met een aardige “kater” zitten. Op de eerste plaats is het een hele vervelende wetenschap dat veel bedrijven op ons project veel geld hebben moeten laten zitten. Daarnaast zijn de financiële gevolgen van dit faillissement voor onszelf inmiddels duidelijk. Dat inzicht geeft ook weinig aanleiding om blij van te worden. Al helemaal niet als er nog ergens een curator van achter een bureau facturen en aanmaningen zit te versturen omdat “het werk klaar blijkt te zijn”. Maar goed, als dit soort zaken je overkomen, zit er niets anders op dan het gewoon te gaan “regelen”. En dat hebben we dus ook gedaan.

Op 2 november hebben we, na het even snel repareren van de eerste stormschade op 31 oktober, de eerste planten in de belichte kas gepoot. Op 11 januari heeft Jan Mastwijk, tuinbouwer in de Tweede Kamer voor het CDA, de eerste tomaten geogst.

bereiding voor fase 3'

Opnieuw moeten leren telen

Om glastuinbouw in de kop van Noord-Holland mogelijk te maken hebben wij er voor gekozen om de lichttuitstoot af te scherpen. Iets waarvan veel mensen zeiden, en nog veel meer mensen dachten, dat het onmogelijk was. Een te hoog vochtgehalte en een hoge temperatuur zouden het onmogelijk maken om de schermen dicht te houden tussen zonsopgang en zonsopgang, zeker met 15.000 lux belichting. Maar het moest. Al was het alleen maar omdat ik het de mensen in de omgeving de afgelopen drie jaar beloofd had.

We hebben steeds gezegd "we zullen opnieuw moeten leren telen", maar dat moeten we door het licht toch al, dat gaat dus mooi in één moeite door. En dat is gelukt. Ondanks de warme winter hebben we geen probleem gehad met het gesloten scherm. Maar we hebben er wel het teeltsysteem op aangepast. We hebben sneller geteeld, bij hogere temperaturen en veel van het gewas gevraagd. Twee keer per jaar planten is dan ook onderdeel van het plan en echt nodig. Maar de resultaten zijn goed. Dit was ook de conclusie van de rondgang van telers met belichting. Hopelijk hebben wij bij hen een stuk van de angst kunnen wegnemen, waardoor ook zij durven te investeren in dichte schermen. Want dat is wat we als tuinbouw Nederland beloofd hebben aan de maatschappij: vanaf 1 januari 2008 de lichttuitstoot verminderen.

24 uur per dag, 365 dagen per jaar

Met de manier waarop we het bedrijf hebben opgezet zijn we een voor de Nederlandse tuinbouw totaal nieuwe weg ingeslagen. Dit heeft in eerste instantie veel vragen opgeroepen. Niet alleen bij installateurs en bouwers maar ook bij financiers en verzekeraars. De omvang en de opzet van het bedrijf maakte het mogelijk om op een heel andere manier met de installaties om te gaan. Met de centrale corridor die door het bedrijf loopt, is het mogelijk geworden om alle installaties zo gunstig mogelijk te plaatsen waardoor leidingwerk kort en efficiënt aangelegd konden worden.

Deze opzet zorgt er eveneens voor dat het bedrijf en daarmee de bedrijfsvoering erg

overzichtelijk is. Hiermee zorgen we ervoor dat het met een klein managementteam mogelijk is om het bedrijf op een goede manier te runnen. Ook als we doorgroeien.

Om het bedrijf goed verzekerd te krijgen hebben we nogal het een en ander aan moeten passen. Uiteindelijk is onze manier van werken, en de verantwoording die wij nemen in het voorkomen van schades, doorslaggevend geweest. We zorgen dat er 24 uur per dag 365 dagen per jaar iemand aanwezig is om storingen te signaleren en op te lossen, de boel te bewaken en zo problemen voor te zijn. Op die manier hebben we de verzekering ervan overtuigd dat het risico, dat een schade ontstaat of daarna uit de hand loopt, op een dergelijk groot bedrijf veel kleiner is dan op een gemiddeld bedrijf.

Nooit meer glas zonder belichting

Nu zijn we dan volop bezig met de voorbereiding voor fase 3. De veranderde regels ten aanzien van Groenlabel MIA en EIA zorgen ervoor dat veel zaken al weer anders moeten dan een jaar geleden. Aan de andere kant zijn de bouwvergunning en de Milieuvergunning al in huis. We hoeven daar deze keer niet op te wachten. Ook de keuze voor welk type kas, en wel of geen licht is deze keer een stuk eenvoudiger. Na de ervaring deze donkere winter, zijn wij van mening dat we nooit meer een meter glas zouden moeten bouwen zonder belichting. Maar dat stuurt het hele energieverhaal, zoals dat er tot nu toe lag, in de war. We zullen dan meer stroom moeten gaan inkopen en op die manier zorgen dat we geen warmte hoeven te vernietigen. Ook de inkoop van stroom is inmiddels iets waar we heel anders tegenaan kijken. Met het 150 kV station van de Energie Combinatie Wieringermeer in onze achtertuin, liggen de kosten voor transport van elektriciteit veel lager dan wanneer je op het middenspanningsnet bent aangesloten. Dit in combinatie met de nu veel lagere elektriciteitsstarieven dan een jaar geleden, vraagt om een heroverweging van eerdere plannen.

Niet bouwen in najaar

Verder zijn we eigenlijk aan de late kant: 2007 zit voor een aantal bouwers en



Frank van Kleef: "Ondanks de warme winter hebben we geen probleem gehad met het gesloten scherm."

installateurs al helemaal vol. Als we nu nog willen bouwen zal dat niet meevalen. Daarnaast willen wij niet het risico nemen om in het najaar te gaan bouwen. Met oppervlaktes als deze mag je het risico niet nemen, dat je veel regen krijgt voordat de kas glasdicht is. Na 1 oktober droogt het niet voldoende snel en daarmee zou de teelt te veel verschuiven waardoor belichting in de eerste winter niet voldoende rendement oplevert. Zo zijn er, ondanks het feit dat de eerste twee fasen nog maar net klaar zijn, toch weer een heel aantal punten waar we goed naar willen kijken. Of we dit jaar weer gaan bouwen hangt ook nu weer af van het totale plaatje en het heeft ook nu alleen zin als dat totaal plaatje op papier weer helemaal klopt.

Uniek project

Wij vinden het leuk dat wij de afgelopen maanden de mogelijkheid gehad hebben om in Onder glas verslag te doen van de bouw van een tot nu toe voor Nederland uniek project. Maar de ontwikkeling gaat door en anderen gaan verder waar wij gebleven zijn. Want dat is de kracht van de glastuinbouw: van elkaar overnemen wat goed is en anders doen wat beter kan. Wij wensen iedereen die dit jaar gaat bouwen veel succes en vergeet niet er van te genieten, want het is zó leuk!